

Toimintamalli tahdosta riippumattomassa erityishuollossa olevan henkilön kotikokeilun edellytysten arvioimiseksi ja suunnittelemiseksi

- Kehitysvammapsykiatrisen yksikön moniammatillinen työryhmä, johon osallistuvat lähityön lisäksi psykologi, sosiaalityöntekijä ja lääkäri, arvioi jatkuvasti henkilön tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytysten täyttymistä. Mikäli työryhmä arvioi, etteivät edellytykset enää täyty tulee työryhmän laatia lausunto ja esittää erityishuollon johtoryhmälle tahdosta riippumattoman erityishuollon lopettamista
- Tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon voidaan henkilö määrätä, jos
 - o henkilö ei kykene tekemään hoitoaan ja huolenpitoaan koskevia ratkaisuja eikä ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia ja
 - o henkilö todennäköisesti vakavasti vaarantaa terveyttään tai turvallisuuttaan taikka muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta ja
 - o hänen hoitoaan ja huolenpitoaan ei voida järjestää muulla tavoin
- Aluehallintoviraston päätöksen mukaan se, että asiakas on tahdosta riippumattomassa erityishuollossa ei itsessään oikeuta estämään asiakkaan poistumista yksiköstä esimerkiksi kotilomalle. Asiakkaan poistuminen yksiköstä voi olla joissakin tapauksissa vaaraksi asiakkaan itsensä tai muiden henkilöiden terveydelle tai turvallisuudelle, mutta tällöinkin asiakkaan liikkumisvapautta voidaan rajoittaa vain tekemällä kehitysvammalain mukainen päätös rajoitustoimenpiteen käytöstä (42 n § tai 42 m §). Päätöksessä tulee olla yksilöity, mihin asiakas on oikeutettu ja velvoitettu.
- Asiakkaan kotikokeilun toteuttamista arvioidaan moniammatillisesti palvelupäällikön läsnä ollessa ja siitä tehdään kirjallinen suunnitelma yhdessä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa. Lastensuojeluasiakkaan kohdalla pyydetään lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän näkemys suunnitelmaan. Mikäli arvioinnin perusteella asiakkaan tai omaisten toivomaa kotikokeilua ei voida toteuttaa, tulee palvelupäällikön tehdä siitä yksilöity rajoitustoimenpidepäätös.
- Arviossa huomioidaan
 - o asiakkaan psyykinen vointi
 - o mahdolliset riskit ja niiden todennäköisyys (42 n §:n mukaiset perusteet)
 - o kotikokeilun mahdollinen epäonnistuminen ja sen läpikäynti asiakkaan kanssa etukäteen

- o omaisten sitoutuminen kotikokeilusta tehtävään suunnitelmaan
- Jos moniammatillinen työryhmä arvioi kotikokeilun toteuttamisen mahdolliseksi, tehdään asianosaisten kanssa suunnitelma sen toteuttamisesta ja sovitaan toimintatavat mahdollisiin poikkeustilanteisiin.
- Suunnitelma sisältää muun muassa
 - o asiakkaan toiminnan ja tekemiset kotikokeilun aikana
 - o yhteydenpidon yksikön ja asiakkaan välillä, asiakkaan tarpeiden perusteella esimerkiksi lääkitykseen ja rahoihin liittyvät järjestelyt
 - o toimintaohjeen sen varalle, jos asiakas ei toimi suunnitelman mukaan. Tämä käydään läpi myös omaisten kanssa
- Yhden päivän kotikokeilu on mahdollista toteuttaa myös ohjaajan mukana ollessa. Kotikokeilu voi asiakkaan oman kodin lisäksi suuntautua sukulaisen luokse tai muuhun sovittuun paikkaan, esimerkiksi sijaishuoltopaikkaan
- Vastuu tahdosta riippumattomassa erityishuollossa olevasta henkilöstä on suunnitellun kotikokeilun aikana erityishuollon johtoryhmän päätöksen perusteella kehitysvammapsykiatrian yksikön palvelupäälliköllä
- Tarvittaessa, vain poikkeuksellisen haasteellisissa tilanteissa, voi palvelupäällikkö pyytää erityishuollon johtoryhmältä kannanottoa kotikokeilun toteuttamiseen

